

30 let po kůrovcové kalamitě v Modravských slatích - les je zpět!

28.5.2024 - | Správa Národního parku Šumava

Byla to jedna ze zlomových událostí, které směřovaly vývoj divoké přírody na Šumavě. Od prvního velkoplošného rozpadu lesa v historii České republiky, který vlivem silné gradaci lýkožrouta smrkového, zvaného kůrovec, probíhal v oblasti Modravských slatí, tedy od vrcholů Mokřůvek, přes Špičník, Blatný vrh až do Podroklaní, uplynulo už třicet let. Tehdy to laická i odborná veřejnost vnímala jako tragédii, ze které se lesy na Šumavě nevzpamatují. Ovšem stačilo dát přírodě jen trochu času, aby nám sama řekla, že tomu tak není.

Tehdejší vedení Správy NP Šumava a Ministerstva životního prostředí se musela rozhodnout, zda ve státní přírodní rezervaci Modravské slatě, která byla rovněž čerstvě 1. zónou národního parku, proti šířícímu se kůrovci postupovat standardními lesnickými postupy – tedy kácet napadané smrky, nebo aplikovat model ze sousedního Národního parku Bavorský les a přírodu nechat přírodou.

„V roce 1994 jsme některé lesní lokality podrobněji popsali. Nejen z hlediska míry napadení kůrovcem a množství vzrostlých stromů, ale i z hlediska schopnosti lesa obnovit se z vlastní přirozené obnovy,“ popisuje ředitel Pavel Hubený, který tehdy vedl útvar ochrany přírody na Správě Národního parku a CHKO Šumava. **„V té době ještě nebyla k dispozici žádná přesnější data o struktuře těchto lesů, neboť do roku 1990 ležely hluboko v nepřístupném hraničním pásu.“**

Zdejší les tvořený výhradně smrky měl v době vzniku národního parku jen asi 15% souší, většinou menších dimenzí vzniklých konkurenčním tlakem sousedních větších smrků. V roce 1994 sem už dosáhly první útoky kůrovce a vytvořily kola souší. Tehdy podíl mrtvých stromů stoupl na 30%. K největší gradaci došlo v roce 1996, takže v roce 1998 už podíl souší dosáhl 60%. Zbývajících 40% smrků byly stromky z podrostu, které v té době překročily výšku 1,3 m, a velmi rozptýlené přeživší velké stromy, jejichž podíl ale dosahoval sotva 1%.

V roce 1994 přijel na pozvání Miloše Picka, šéfa Regionální rozvojové agentury a bývalého porevolučního starosty Kvildy, expert na národní parky z USA Boyd Evison. Ten v té době do své zprávy mimo jiné napsal, že těžba kůrovcem napadených stromů není cestou, která by posilovala postavení národního parku. Proto bylo rozhodnuto, že na většině území Modravských slatí bude les ponechán bez těžby. Pouze v lesích, které nevykazovaly žádnou přirozenou obnovu, bylo rozhodnuto podsadit maximálně 1100 nových stromků na hektar, převážně smrků. Můžeme tak dnes posoudit, jaké tato rozhodnutí přinesla výsledky.

„Les ukázal úžasnou schopnost regenerace,“ potvrzuje Pavel Hubený. **„V současné době zde evidujeme přes 3 500 odrůstajících smrků na jednom hektaru. To dokazuje, že tehdy téměř neviditelná přirozená obnova byla nakonec početnější, než umělé výsadby.“**

Další velmi důležitou zprávou je to, že dnes i v nejvíce mezernatých porostech v oblasti Mokřůvky nebo Blatného vrchu roste mírně vyšší početnost smrků, než kolik tam stálo vzrostlých smrků před gradací kůrovce.

Smrky rovněž nečekaně rychle rostou. **„Dnes zde najdeme nejčastěji smrky vysoké tři až deset metrů, ale některé z nich se doslova utrhly okolnímu pelotonu a jejich výška překračuje**

patnáct metrů a tloušťka kmene dosahuje až čtyřiceti centimetrů. Dorostly tak téměř dimenzí většiny smrků, které odumřely při kůrovcové gradaci před třiceti lety.“

Les si však stále ponechává mnoho volného prostoru pro růst dalších stromů. V mezerách mezi odrůstajícími smrky jsou otevřená místa z dnes již rozetlelými torzy popadaných souší, a na nich i dnes lze najít mladé semenáčky nově klíčících smrků. **„Není se co divit,“** upřesňuje Pavel Hubený, **„vždyť letos většina nově odrůstající smrkové generace opět kvete a bude plodit.“**

Po třiceti letech od ponechání silné kůrovcové gradaci bez těžebních zásahů se ukazuje, že to bylo pro les národního parku šťastné rozhodnutí. Obavy, že zde už nikdy žádný les nevyroste, že tu bude poušť, se nenaplnily. Nenaplnila se ani obava z velkého požáru. Šumava je tady tak stále zelená, vlhká a lesnatá.

Ve Vimperku 28. 5. 2024

Byla to jedna ze zlomových událostí, které směřovaly vývoj divoké přírody na Šumavě. Od prvního velkoplošného rozpadu lesa v historii České republiky, který vlivem silné gradaci lýkožrouta smrkového, zvaného kůrovec, probíhal v oblasti Modravských slatí, tedy od vrcholů Mokrůvek, přes Špičnický, Blatný vrh až do Podrokláně, uplynulo už třicet let. Tehdy to laická i odborná veřejnost vnímala jako tragédii, ze které se lesy na Šumavě nevzpamatují. Ovšem stačilo dát přírodě jen trochu času, aby nám sama řekla, že tomu tak není.

Tehdejší vedení Správy NP Šumava a Ministerstva životního prostředí se musela rozhodnout, zda ve státní přírodní rezervaci Modravské slatě, která byla rovněž čerstvě 1. zónou národního parku, proti šířícímu se kůrovci postupovat standardními lesnickými postupy – tedy kácet napadané smrky, nebo aplikovat model ze sousedního Národního parku Bavorský les a přírodu nechat přírodou.

„V roce 1994 jsme některé lesní lokality podrobněji popsali. Nejen z hlediska míry napadení kůrovcem a množství vzrostlých stromů, ale i z hlediska schopnosti lesa obnovit se z vlastní přirozené obnovy,“ popisuje ředitel Pavel Hubený, který tehdy vedl útvar ochrany přírody na Správě Národního parku a CHKO Šumava. **„V té době ještě nebyla k dispozici žádná přesnější data o struktuře těchto lesů, neboť do roku 1990 ležely hluboko v nepřístupném hraničním pásmu.“**

Zdejší les tvořený výhradně smrky měl v době vzniku národního parku jen asi 15% souší, většinou menších dimenzí vzniklých konkurenčním tlakem sousedních větších smrků. V roce 1994 sem už dosáhly první útoky kůrovce a vytvořily kola souší. Tehdy podíl mrtvých stromů stoupl na 30%. K největší gradaci došlo v roce 1996, takže v roce 1998 už podíl souší dosáhl 60%. Zbývajících 40% smrků byly stromky z podrostu, které v té době překročily výšku 1,3 m, a velmi rozptýlené přeživší velké stromy, jejichž podíl ale dosahoval sotva 1%.

V roce 1994 přijel na pozvání Miloše Picka, šéfa Regionální rozvojové agentury a bývalého porevolučního starosty Kvildy, expert na národní parky z USA Boyd Evison. Ten v té době do své zprávy mimo jiné napsal, že těžba kůrovcem napadených stromů není cestou, která by posilovala postavení národního parku. Proto bylo rozhodnuto, že na většině území Modravských slatí bude les ponechán bez těžby. Pouze v lesích, které nevykazovaly žádnou přirozenou obnovu, bylo rozhodnuto podsadit maximálně 1100 nových stromků na hektar, převážně smrků. Můžeme tak dnes posoudit, jaké tato rozhodnutí přinesla výsledky.

„Les ukázal úžasnou schopnost regenerace,“ potvrzuje Pavel Hubený. **„V současné době zde evidujeme přes 3 500 odrůstajících smrků na jednom hektaru. To dokazuje, že tehdy téměř neviditelná přirozená obnova byla nakonec početnější, než umělé výsadby.“**

Další velmi důležitou zprávou je to, že dnes i v nejvíce mezernatých porostech v oblasti Mokřůvky nebo Blatného vrchu roste mírně vyšší početnost smrků, než kolik tam stálo vzrostlých smrků před gradací kůrovce.

Smrky rovněž nečekaně rychle rostou. **„Dnes zde najdeme nejčastěji smrky vysoké tři až deset metrů, ale některé z nich se doslova utrhly okolnímu pelotonu a jejich výška překračuje patnáct metrů a tloušťka kmene dosahuje až čtyřiceti centimetrů. Dorostly tak téměř dimenzí většiny smrků, které odumřely při kůrovcové gradaci před třiceti lety.“**

Les si však stále ponechává mnoho volného prostoru pro růst dalších stromů. V mezerách mezi odrůstajícími smrkami jsou otevřená místa z dnes již rozetlelými torzy popadaných souší, a na nich i dnes lze najít mladé semenáčky nově klíčících smrků. **„Není se co divit,“** upřesňuje Pavel Hubený, **„vždyť letos většina nově odrůstající smrkové generace opět kvete a bude plodit.“**

Po třiceti letech od ponechání silné kůrovcové gradaci bez těžebních zásahů se ukazuje, že to bylo pro les národního parku šťastné rozhodnutí. Obavy, že zde už nikdy žádný les nevyroste, že tu bude poušť, se nenaplnily. Nenaplnila se ani obava z velkého požáru. Šumava je tady tak stále zelená, vlhká a lesnatá.

<https://www.npsumava.cz/30-let-po-kurovcove-kalamite-v-modravskych-slatich-les-je-zpet>